

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณทักษพล คุณจริยา เจียมวิจิตร
๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

โดย

วันชัย ภู่งาม

ณ กาลครั้งหนึ่ง
ที่ บ้านคุณทักษพล คุณจริยา เจียมวิจิตร
๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

ขอนอบน้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

เมื่อวันจันทร์ ที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ประธานกรรมการมูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา ได้รับเชิญจากคุณทักษพล คุณจริยา เจียมวิจิตร เพื่อไปสนทนาธรรมที่บ้านพัก ภายในสนามกอล์ฟฟรอยล์เจมส์ ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ระหว่างเวลา ๑๐.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น.

การเดินทางมาร่วมฟังการสนทนาธรรมที่บ้านของคุณทักษพลและคุณจริยา เจียมวิจิตร ของข้าพเจ้าครั้งนี้ นับเป็นครั้งที่ ๙ แล้ว ถ้าไม่นับการเดินทางมาในวันที่มีการบันทึกเทปถ่ายทำรายการพิเศษของรายการบ้านธัมมะ ที่นำไปออกอากาศทางสถานี โทรทัศน์ช่อง ๑๑ และช่องอื่น ๆ อีกหลายสถานี เป็นรายการที่สนทนาเจาะจงเรื่องพระธรรมวินัยและวิกฤตของพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะ ซึ่งท่านเจ้าบ้านทั้งสองมีกุศโลบายอย่างยิ่ง ปวารณายกบ้านหลังนี้ให้มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาใช้เป็นสถานที่บันทึกเทปรายการพิเศษดังกล่าว โดยท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ อาจารย์วิทยากรและแขกรับเชิญ เดินทางมาสนทนาเดือนละครั้งเป็นอย่างน้อย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๖๐ เป็นต้นมา

ทุกครั้งที่ท่านอาจารย์เดินทางมาสนทนาธรรมในวาระปกติ ท่านเจ้าบ้านคือคุณจริยาซึ่งชื่นชอบต้นไม้ทุกชนิด ทั้งรักการปลูกและดูแลพันธุ์ไม้ต่าง ๆ เป็นชีวิตจิตใจ จะกราบเรียนท่านอาจารย์เพื่อปลูกต้นไม้ไว้เป็นที่ระลึก บ้านริมสนามกอล์ฟที่มีพื้นที่สามไร่กว่าหลังนี้ จึงรายรอบไปด้วยต้นไม้พันธุ์ไม้หลากหลายชนิด

สำหรับต้นไม้ที่ท่านอาจารย์ปลูกในครั้งนี้ คือ ต้นกระดังงาโนรี (ชื่อวิทยาศาสตร์ *Cananga fruticosa* x *odorata* ชื่อวงศ์ Annonaceae) เป็นต้นไม้ที่ ดร.ปิยะ เฉลิมกลิ่น นามามอบให้ท่านเจ้าของบ้าน ซึ่ง ดร.ปิยะ เล่าประวัติให้คุณจริยาฟังว่า กระดังงาโนรี เป็นต้นไม้ที่เกิดจากการผสมพันธุ์ตามธรรมชาติ ระหว่างต้นกระดังงาไทย-พ้อ [กระดังงา หรือกระดังงาไทย อังกฤษ : Ylang-ylang ชื่อวิทยาศาสตร์ : *Cananga odorata* (Lamk.) Hook.f. et Th. ลำต้นมีขนาดสูงมาก กลิบบอกมีจำนวน ๖ กลีบ] และต้นกระดังงาสงขลา-แม่ [กระดังงาสงขลาเป็นกระดังงาชนิดหนึ่ง

เมตตาปลูกให้ในการมาสนทนาธรรม ณ บ้านเลขที่ ๙๘/๑๒๐ สนามกอล์ฟรอยัลเจมส์ ศาลา
นครปฐม เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑ (ขอขอบคุณข้อมูลจากคุณจริยา เจียมวิจิตร ครับ)

ถิ่นกำเนิดที่สงขลา ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Cananga fruticosa* มีชื่อสามัญอื่นคือ Dwarf Ylang-Ylang]

กระดังงาโนรี มีลำต้นขนาดกลาง กลิบบอกมี
จำนวน ๖ กลีบ กลิ่นหอมแรง ส่งกลิ่นไปไกลตั้งแต่
เวลาประมาณหกโมงเย็น ถึงประมาณสิบโมงเช้า เป็น
ต้นไม้ต้นที่ ๑๔ ที่ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์

คุณจริยา :

กราบเรียนท่านอาจารย์ค่ะ วันนี้ก็มีสมาชิกมากหน้าหลายตา มีทั้งสมาชิกเก่า สมาชิกใหม่ ดิฉันคิดว่า ไม่มีอะไรที่มีค่าและประเสริฐยิ่งเท่ากับการได้ฟังพระธรรม จากการถ่ายทอดของท่านผู้มีความรู้ แล้วก็ถ่ายทอดตรง จริง ท่านใดมีคำถาม โดยเฉพาะท่านที่ฟังใหม่ หรือว่าเพิ่งเริ่มฟัง ดิฉันคิดว่าอย่ารีรอ กรุณาถาม กราบเรียนท่านอาจารย์ค่ะ

ท่านอาจารย์ :

ขณะนี้ เป็นวาระที่มีโอกาสจะได้รู้พระปัญญาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งลึกซึ้งอย่างยิ่ง ถ้าไม่มีการสนทนาโดยการที่ได้ฟังคำของพระองค์ เราก็ไม่สามารถที่จะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้เลย เพราะว่า การที่จะรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ใช่เพียงแต่การเห็นพระพุทธรูป หรือว่าการอ่านหนังสือพระไตรปิฎก แต่ว่า ต้องเป็นความเข้าใจสิ่งที่พระองค์ได้ตรัสไว้ดีแล้ว ๔๕ พรรษา ซึ่งแม้ว่าเวลาจะผ่านไป ก็ยังมีโอกาสที่จะได้ยินได้ฟัง ไม่ใช่ธรรมดา เพราะเหตุว่า แม้พระไตรปิฎกก็มีตามที่แตกต่างกัน พระพุทธรูปก็มาก แต่ใครสามารถที่จะเข้าใจ ในพระปัญญาคุณ ในพระบริสุทธิคุณ และในพระมหากรุณาคุณ

...ถ้าไม่ได้มีการฟังคำแต่ละคำ แล้วเข้าใจ เข้าใจเมื่อไหร่ จึงสำนึก
ในพระคุณเมื่อนั้น แต่ถ้าไม่เข้าใจ คำเหล่านั้นก็ไม่มีความหมาย
อะไรเลยทั้งสิ้น เพราะฉะนั้น การที่จะเคารพบูชาสูงสุด ต่อพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้า ก็คือ ไตร่ตรอง แล้วก็ เข้าใจคำที่ได้ยินได้ฟัง
เพราะว่าพระองค์ทรงแสดงพระธรรม ไม่ใช่ปรารภนาสิ่งหนึ่งสิ่งใด
เลย ทรงสละทั้งหมด ความเป็นพระเจ้าจักรพรรดิ และทุกสิ่งทุกอย่าง
เพื่อที่จะมีสิ่งที่ให้คนอื่นได้เข้าใจถูกต้องตามที่พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญ
พระบารมี แล้วสามารถที่จะรู้ความจริง ซึ่งไม่มีใครสามารถที่จะรู้ได้เลย
แม้เทวดาและพรหม โลกก็โลก ไม่มีใครสามารถที่จะเข้าถึงพระ
ปัญญาคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทั้งหมด ธรรมะที่ทรงแสดง
เป็นแต่เพียงส่วนเล็กน้อยที่พระองค์ได้ตรัสกับผู้ที่สามารถที่จะมี
โอกาสได้ฟังและเข้าใจ

เพราะฉะนั้น หนึ่งชาติที่เกิดมาเป็นคนนี้ และจะเป็นคนนี้อีกไม่นาน
ไม่มีใครจะรู้ว่า จะเป็นคนนี้อีกนานเท่าไรห์ ต่อไปก็จะเป็นคนใหม่
คนใหม่ก็มาจากคนนี้ คนนี้ทำอะไรไว้ สืบเนื่องมาจากแสนโกฏิกัปป์
ก็จะปรุงแต่งให้ขณะต่อไป จากโลกนี้สู่โลกอื่น เป็นคนใหม่ แล้วก็
รู้ว่ากรรมใดที่ได้ทำมาแล้วทั้งหมด กรรมไหนจะให้ผล ก็เป็นสิ่งที่
ไม่ละเว้นแต่ละโอกาส แต่ละขณะ มีค่าอย่างยิ่ง ที่ได้เข้าใจพระธรรม
เพราะถ้าไม่มี "แต่ละหนึ่งขณะ" ไม่มีทางที่จะเข้าใจพระธรรม
เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ การฟังธรรมะ ไม่ใช่เพื่ออะไรเลย แต่เพื่อเข้าใจ

และการเข้าใจธรรมะ ก็จะเป็นการรู้จักพระคุณของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และรู้ว่า การบูชาพระองค์ ก็คือด้วยความเข้าใจของแต่ละคน ทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์ตรัสรู้ พระองค์ได้ทรงแสดงไว้โดยครบถ้วน ก่อนที่จะปรินิพพาน ไม่มีอะไรที่จะต้องสงสัย ซึ้งใจ เพราะว่า พุทธบริษัทในครั้งนั้น ก็มีตั้งแต่พระอรหันต์ จนกระทั่งถึงพระโสดาบัน และปุถุชน และพระธรรมก็สืบทอดมา สำหรับผู้ที่ไม่ประมาท แล้วก็ศึกษาด้วยความเคารพ ไม่คิดเอง แต่ว่า ไตร่ตรอง พระธรรมที่ทรงแสดงไว้ให้ลึกซึ้ง และละเอียด จนสามารถที่จะรู้ความจริง ตามที่พระองค์ได้ตรัสรู้...

...พระธรรม ฟังดูเหมือนไม่มีอะไร เหมือนง่าย แต่ว่า ความจริง ลึกซึ้งอย่างยิ่ง เพราะเหตุว่า คนไม่รู้ ก็ไม่สามารถเข้าใจคำที่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสถึงสิ่งซึ่งกำลังมีขณะนี้ ตามปกติธรรมดา แต่ลึกซึ้งอย่างยิ่ง ตามปัญญา ของแต่ละคน ที่ "เริ่มเข้าใจ"

เพราะฉะนั้น การสนทนาธรรม เป็นมงคล ทำให้เราได้เข้าใจสิ่งที่ เราได้ยินได้ฟัง เพิ่มขึ้น ชัดเจนขึ้น ทั้งหมดก็คือ เพื่อเข้าใจธรรมะ ไม่ใช่เพื่อเหตุอื่น เพราะว่า ธรรมะเป็นสิ่งที่ แม้กำลังมี ก็ยากที่จะ เข้าใจ แต่ไม่พ้นวิสัยเลย เพราะเหตุว่า ความเข้าใจ ต้องเข้าใจ ถูกต้อง มั่นคง ตามลำดับ ไม่ใช่ผิวเผิน...

...ความลึกซึ้งอย่างยิ่งก็คือว่า ถ้าไม่สนใจที่จะรู้ความจริง ก็ไม่รู้จัก
พระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็รู้ว่า พระองค์มีพระมหากรุณาให้คน
อื่นได้เข้าใจถูกต้องตามความเป็นจริง แม้ว่ายาก แต่ก็ฟังเถอะ จริงไหม
สิ่งที่มีขณะนี้ ไม่แน่นอน ไม่เที่ยง ใครไปทำให้เกิดขึ้นก็ไม่ได้ เกิด
แล้วตามเหตุตามปัจจัย จะไม่ให้ดับหมดไป ก็ไม่ได้ แต่ขณะ
กำลังดับไป ดับไป แล้วสิ่งที่เกิดสืบทอดก็เกิดสืบทอดไป นี่คือโลก โล-กะ
สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่มีความเกิดขึ้น เป็นธรรมดา สิ่งนั้น มีความดับไปเป็น
ธรรมดา...

...เพราะฉะนั้น โลกอยู่ไหน? เห็นไหม? ตอนเป็นเด็ก เรียนภูมิศาสตร์ โลกอยู่ไหน? แต่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสความจริงว่า สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกิดขึ้น สิ่งนั้นแหละเป็นโลก เพราะว่าถ้าไม่มีอะไรเกิดขึ้นเลย โลกก็ไม่มี โลกภูมิศาสตร์ โลกอะไร ๆ ไม่มีหมดเลย ถ้าไม่มีการเกิดขึ้น แต่ เพราะเกิดขึ้น จึงเป็นไป ทำให้ "เราหลงยึดถือ" ว่า "เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใด" ซึ่งเป็น "ของเรา" บ้าง เป็น "ตัวเรา" บ้าง

อย่างขณะที่กำลังนั่งอยู่เดี๋ยวนี้ ฟังธรรมะ ก็รู้ว่า "เป็นสิ่งที่มีความจริง" ก่อนฟังธรรมะ "เป็นเรา" แต่ฟังทีเดียว จะให้รู้ไหม ว่า "ไม่มีเรา" แต่มี "สิ่งที่มีความจริง แต่ละหนึ่งอย่าง" ซึ่งกำลังมีความจริง ๆ มี "เห็น" มี "ได้ยิน" เกิดขึ้นเห็นแล้วก็ดับไป "เรา" อยู่ไหน? "สิ่งนั้น" จะเป็นเราได้ไหม? แยกย่อย "สิ่งที่รวมกันปรากฏเป็นหนึ่งสิ่งใด" โดยละเอียดยิบ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงความจริง ของสิ่งที่เกิดในขณะนั้น จนสามารถที่จะทำให้คนที่ได้ฟัง เริ่มเข้าใจถูกว่า ถ้าพระองค์ไม่ตรัสรู้ ไม่มีใครสามารถที่จะรู้ความจริงได้เลยว่า ทุกอย่าง แม้แต่สิ่งที่เล็กที่สุด ก็ยังแยกย่อยออกไปตามความเป็นจริงว่า ต้องอาศัยกันและกันเกิดขึ้นอย่างไร เพราะว่าไม่มีใครไปทำ แต่สิ่งที่มีนั้น อาศัยกันและกันเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป...

...ธรรมะก็เป็นเรื่องที่ต้องฟังด้วยความศรัทธา จิตที่ผ่องใส ขณะนั้น ไม่มีโลภะ ไม่มีโทสะ ไม่มีโมหะ แต่มีการที่จะเข้าใจสิ่งที่ได้ยินได้ฟัง แล้วก็พิจารณาขณะนั้นให้ถูกต้อง เริ่มเข้าใจถูกว่า มีเราหรือเปล่า? หรือว่ามีธรรมะ ถ้าไม่มีธรรมะ มีเราไหม? เห็นไหม ถ้าถามกลับกัน

ตอบได้ ถ้าไม่มี "เห็น" ไม่มีร่างกายตั้งแต่ศีรษะจรดเท้า ไม่มี "ได้ยิน"
ไม่มี "คิดนึก" จะมี "เรา" ไหม? ก็ไม่มี แต่ ถ้าไม่เข้าใจอย่างนี้ สิ่งที่มีอยู่
ก็เป็นเราทั้งหมด...

...จริง ๆ แล้ว สิ่งที่เราเข้าใจว่าเป็นเรา นั้นเป็นธรรมะแต่ละหนึ่ง แต่ละ
หนึ่ง ซึ่งต้องเกิด เกิดแล้วต้องดับ ดับแล้วก็ไม่กลับมาอีกเลย แต่สิ่ง
อื่นที่เกิดสืบทอด ก็ปกปิด เมื่อวานนี้ยังมีอะไรเหลือไหม? เห็นเมื่อวานนี้
หมดแล้ว ได้ยินเมื่อวานนี้หมดแล้ว ทุกอย่างเมื่อวานนี้หมดแล้ว แต่
มีวันนี้ ก่อนนี้ก็มีธรรมะซึ่งเกิดแล้วดับแล้ว แต่ไม่ปรากฏ จึงเข้าใจว่า
แม้ขณะนี้ ก็ไม่มีอะไรที่เกิดดับ แต่ความจริง ถ้าพิจารณาแต่ละหนึ่ง
ขณะเห็น ต้องไม่มีได้ยิน ขณะได้ยิน ต้องไม่มีคิด ทุกอย่าง เป็นแต่
ละหนึ่งจริง ๆ

เพราะฉะนั้น น่าเข้าใจถูกต้องว่า แต่ละหนึ่ง คืออะไรบ้าง สภาพที่มี
จริงอย่างหนึ่ง แต่ไม่สามารถจะรู้อะไรได้เลย เช่น สิ่งที่ตัว ผม ผมรู้
อะไรไหม? เอามือแตะผม สระผม หวีผม ผมไม่รู้อะไรเลย เพราะฉะนั้น

สภาพที่มีที่ตัว ที่ว่าเป็น (ของเรา) ความจริงก็เป็นสิ่งหนึ่งซึ่ง "แข็ง" หรืออะไรก็ตามแต่ อาจจะร้อน ก็ได้ ตากแดดมา ผมงก็ร้อน ทั้งหมดก็เปลี่ยนแปลงไป แต่ว่า เป็นของเราหรือ? แต่สิ่งที่มีที่ตัวส่วนหนึ่ง ไม่สามารถจะรู้อะไรได้เลย เล็บรู้อะไรได้ไหม? ตัดเล็บ เล็บไม่เจ็บ ไม่รู้สึกอะไรเลยทั้งสิ้น...

...สภาพที่มี ก็ต่างกันเป็นสองอย่าง อย่างหนึ่งมีจริง ๆ แต่ไม่รู้อะไรเลยทั้งสิ้น จะดี จะกระแทกกระแทกอย่างไร สิ่งนั้นก็รู้สึก เช่น แข็งที่เราว่าเป็นโต๊ะ ลองทุบโต๊ะแรง ๆ โต๊ะก็ไม่รู้สึก เพราะฉะนั้น ส่วนหนึ่งที่ตัวของเรา ก็มีสภาพที่มีจริง แต่ไม่สามารถจะรู้อะไรได้ คนตายต่างกับคนเป็น เพราะว่ามีรูปร่างกายเหมือนเดิมเลย แต่ไม่รู้อะไร เพราะไม่มีจิต จึงกล่าวว่าเป็นคนตาย ไม่มีสภาพรู้ ไม่มีธาตุรู้ คนตายไม่เห็น คนตายไม่ได้ยิน คนตายไม่ได้คิด เพราะฉะนั้น "เห็น" เป็นอย่างหนึ่ง "คิด" เป็นอย่างหนึ่ง "จำ" เป็นอย่างหนึ่ง ทั้งหมดเป็นสิ่งที่มีความจริง เป็นสภาพที่เกิดขึ้นรู้ รัก ชัง ต่าง ๆ ชี้แจง ขยับ ทั้งหมดในวันหนึ่ง ๆ ก็เป็นสภาพรู้ ไม่ใช่เรา ถ้าไม่เกิดก็ไม่มี...

...เพราะฉะนั้น เรามีไหม ตอนที่ยังไม่เกิด แต่พอเกิดแล้วมี เตี้ยวนี้ หิวไหม? ไม่หิว แต่หิวเกิด เป็น "เราหิว" ความจริง "หิว" เป็นสภาพ ธรรมชาติที่เป็นทุกข์ทางกายลักษณะหนึ่ง เพราะความรู้สึกที่ไม่สบาย กาย มีหลายอย่าง เจ็บ คัน ปวด เมื่อย สารพัดอย่าง เป็นสภาพที่ มีเมื่อเกิดขึ้น ถ้าไม่เกิดก็ไม่มี เมื่อไม่เกิดไม่มี แล้วเรามีไหม? เราเจ็บ ไหม? เราคันไหม? เราหิวไหม? ถ้าสภาพต่าง ๆ เหล่านั้นไม่มี จะไม่มีเรา แต่พอเกิดขึ้น เพราะไม่รู้ ก็เป็นเราทั้งหมด ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นธรรมชาติอย่างหนึ่ง ซึ่งเกิดขึ้น แต่ไม่รู้ จึงเป็นเรา แต่สภาพแต่ละชาติ เกิดมาเป็นคนโน้น คนนี้ ต่อไปเป็นใคร? แต่ก็คือธรรมชาติ ทั้งหมด...

ธรรมชาติหลากหลายมาก แต่อย่างใหญ่ ๆ เป็นประเภทที่ต่างกันคือ สภาพอย่างหนึ่งไม่รู้อะไรเลย ที่ตัวก็มี พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรง บัญญัติว่า รูปธรรม แต่ถ้าไม่มีสภาพรู้ อะไร ๆ ก็ไม่ปรากฏ แต่ที่สิ่ง หนึ่งสิ่งใดปรากฏได้ เพราะมี "ธาตุรู้" ที่กำลังรู้สิ่งนั้น เพราะฉะนั้น เห็นขณะนี้ เป็นสภาพรู้ ว่าเตี้ยวนี้มีอะไรตรงหน้าที่ปรากฏ พอได้ยิน รู้ว่าเสียง เสียงอะไร แล้วก็คิด เพราะเหตุว่าจำได้ ทั้งหมดก็เป็น สภาพรู้ที่ใช้คำเรียกว่า นามธรรม เพราะฉะนั้น ไม่มีอะไรพ้นไปจาก รูปธรรมและนามธรรม เมื่อเกิดขึ้นแล้ว สิ่งนั้นต้องเป็นหนึ่ง คือ เป็นรูปธรรมหรือนามธรรม...

...ทุกคำของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า สอนให้เข้าใจความจริงว่า โลก
ว่างเปล่า เมื่อไม่มีอะไรเกิดขึ้น และโลกว่างเปล่า เมื่อไม่มีอะไร
แล้วก็มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดเกิด แล้วสิ่งนั้นก็ดับไป แล้วไม่กลับมาอีกเลย
เหมือนเดิมไหม? จากไม่เคยเกิด ไม่มีอะไรเกิด แล้วก็มีสิ่งที่เกิด
แล้วก็ดับไป เพราะฉะนั้น จริง ๆ แล้ว ก็ไม่มีอะไร แต่พอมีสิ่งหนึ่ง
สิ่งใดเกิดขึ้น ไม่ประจักษ์การเกิดดับ ก็หลงเข้าใจว่าเป็นเรา แต่จะ
เป็นเราได้อย่างไร? หมดไปแล้วทุกขณะ...

...พระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ความจริงหรือเปล่า? ความจริงซึ่งคนอื่นไม่รู้ และบางคนไม่สนใจที่จะรู้ด้วย เพราะฉะนั้น เกิดมา ไม่รู้ว่า จะกี่วัน กี่เดือน กี่ปี จากโลกนี้ไป ก็ไม่รู้อะไรเหมือนเดิม เกิดอีกก็เหมือนเดิมอีก คือไม่รู้อะไร

ความรู้ขณะนี้ มาจากใคร? จากการตรัสรู้ของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ละเอียดยังไง นี่แค่ไม่กี่คำ แต่คำของพระองค์ทุกคำ จะทำให้สิ่งที่ไม่เคยเกิด คือ ความเข้าใจถูก ภาษาบาลีใช้คำว่า "สัมมาทิฏฐิ" ความเห็นถูก หรือจะใช้คำว่า "ปัญญา" ก็ได้ เพราะว่าคนไทยคุ้นเคยกับคำนี้ แต่ไม่รู้ คำนี้จริง ๆ หมายความว่าถึงสภาพธรรมะอะไรที่มีจริง ๆ "ปัญญา" ต้องเป็น "ความเข้าใจถูก ในสิ่งที่กำลังมี ที่กำลังปรากฏ ตามความเป็นจริง"

เพราะฉะนั้น จากความมืด ไม่เคยฟังธรรมะ ไม่เคยรู้จักพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้ยินคำที่ทำให้เริ่มเข้าใจว่า ที่ตัวนี้ ตรงไหนเป็นเรา? เป็นแต่สิ่งที่มีจริงแต่ละหนึ่ง แต่ละหนึ่ง แล้วแต่จะแข็ง อ่อน เย็น ร้อน ตึง ไหว หรือว่าเป็นเสียง เป็นกลิ่น เป็นอะไรต่าง ๆ แล้วก็มีสภาพรู้ซึ่งเกิดดับ ตลอดเวลา เพราะฉะนั้น ตายแล้ว เป็นเรา หรือเปล่า? ถ้าตายแล้วไม่เป็นเรา ตอนเป็นอยู่ ทำไมเป็นเรา? เอาเรามาจากไหน? เอาเรามาตอนที่ เป็นอยู่เท่านั้นเอง แต่พอตายแล้ว ก็ไม่มีเรา แต่ มีธรรมะ เกิดอีก หลงยึดถือว่าเป็นเราอีก แต่ไม่ใช่คนที่กำลังนั่งอยู่ตรงนี้ แต่วันหนึ่ง ก็จะหมดสิ้น หาคณนี้อีก ไม่ได้เลย...

...ธรรมะละเอียดยิ่ง ที่จะต้องเข้าใจ จนกระทั่ง หมดความสงสัย ใน
ขั้นฟัง แต่...ยังไม่ได้ประจักษ์แจ้งสภาพธรรมะเดี๋ยวนี้ ที่เกิดดับ ก็ยัง
ไม่สามารถที่จะละความเห็นผิด ซึ่งสะสมมานานสุดที่จะประมาณได้
ด้วยความไม่รู้ ว่าเป็นเรา เป็นสิ่งหนึ่งสิ่งใดตลอดเวลาเพราะฉะนั้น
ก็ต้องอาศัยการฟัง เข้าใจขึ้น ทีละเล็ก ทีละน้อย เป็นประโยชน์ไหม?
ไม่ว่าวิชาอื่นใดทั้งสิ้น เป็นประโยชน์ทุกวิชา แต่วิชาที่จะทำให้รู้จัก
ตัวเอง รู้จักดี ชั่ว ว่าเป็นอะไร เป็นธรรมะหรือเปล่า? ยับยั้งได้ไหม?
เกิดแล้ว เป็นแล้ว แต่ไม่รู้

เพราะฉะนั้น ก็สมควรจะรู้สภาพธรรมะซึ่งแม้สุขและทุกข์ก็มี
เกิดขึ้น แต่เป็นเรา สามารถไหม? ที่จะดับความไม่รู้ แล้วก็ค่อย ๆ รู้
ขึ้น จนกระทั่ง ไม่ใช่เรา เป็นธรรมะ แล้วแต่มีปัจจัยเกิดขึ้น แล้วก็
ดับไป จะเดือดร้อนไหม? ไม่ใช่เรา แต่ว่า ขณะที่ไม่รู้ เดือดร้อนมาก
นั่งอยู่ขณะนี้ก็เดือดร้อน เดือดร้อน ในความเป็นเรา สบายดีไหม?
เห็นไหม? เราใช่ไหม? สบายไหม? ไม่สบาย "เรา" ใช่ไหม? สบายดี
ก็ "เรา" อีก ทุกอย่าง ที่เกิดขึ้น บังคับบัญชาไม่ได้ เข้าใจผิดว่าเป็นเรา

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่ได้เข้าใจผิด แต่เข้าใจถูกต้อง ตามความ
เป็นจริง ของสิ่งที่มี แล้วก็ให้คนอื่น ได้เข้าใจถูกต้อง เพราะเหตุว่า
ปัญญาที่มีความเข้าใจถูกต้อง สามารถที่จะรู้ความจริง ขณะไหน

ดิงาม ขณะไหนไม่ดิงาม ขณะไหนเป็นทุกข์ นำมาซึ่งความทุกข์
และผลของสิ่งที่เป็ทุกข์ในขณะนี้

ทุกอย่าง ครบถ้วนในพระไตรปิฎก แต่ถ้าไม่มีความเข้าใจ อ่าน
พระไตรปิฎกไม่เข้าใจ คิดว่าเป็นเรา หมดเลย (คิดว่า) พระสัมมาสัม
พุทธเจ้าตรัสสอนเรา ให้เป็นอย่างนี้ ให้ทำอย่างนั้น แต่ละเลยการที่
จะไตร่ตรองความลึกซึ้งว่า ธรรมะคือสิ่งที่มีจริง เมื่อเกิดขึ้น ถ้าไม่
เกิดก็ไม่มี ธรรมะที่เกิดขึ้น ไม่มีใครไปทำให้เกิดได้ ยับยั้งไม่ได้เลย
เดี๋ยวนี้มีแข่งไขไหม? ใครทำแข่งนี้ ไม่ว่าอะไรทั้งหมดที่ปรากฏ
เดี๋ยวนี้ ใครทำ? ไม่มีใครทำได้เลย แต่มี คิดดูก็แล้วกัน ตามเหตุ
ตามปัจจัย นี่คือธรรมะ สิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เกิดขึ้น เกิดเองไม่ได้เลย ต้อง
อาศัยซึ่งกันและกันเกิดขึ้น ประดุจ

รู้ดีกว่าไม่รู้ ไขไหม? แล้วถ้าฟังอีก จะรู้มากกว่านี้อีก จะเข้าใจ
ละเอียดขึ้น เพื่ออะไร? เพื่อละความไม่รู้และความเห็นผิด นั่งอยู่
อย่างนี้ เห็นผิดหรือเปล่าก็ยังไม่รู้เลย ไม่รู้อะไร ก็ยังไม่รู้อีก เต็มไป
ด้วยความไม่รู้ แต่พอได้ฟังแล้ว ก็ค่อย ๆ รู้ว่า ไม่รู้อะไร "ไม่รู้ความ
จริงของสิ่งที่กำลังปรากฏ"...

กราบเท้าบูชาคุณ ท่านอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ ที่เคารพยิ่ง
ขออนุโมทนาในกุศลศรัทธาของคุณทักษพล คุณจริยา เจียมวิจิตร
และขออนุโมทนาในกุศลจิตของทุกท่านครับ

